

lige borgerlige og naturlige Rettigheder. Han negtede at ville høre Husmandens Kvinde ved at give hendes Mand Ære og Værdighed sammen med Andre, der havde mere Hartkorn. Da stod han op og haaned vort Forslag.

Formanden: Det ærede Medlem bedes erindre, at det ikke er det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds, men hans Forslag, som ere under Forhandling. Egeledes er det ikke noget heldig valgt Udtryk at sige, at det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds haaner Andres Meninger.

Berg: Det Sidste vil jeg gjerne antage, men med Hensyn til det Første troede jeg, at jeg var foranlediget til at begrunde min Afstemning over disse meget vigtige Forslag, og med Hensyn dertil siger jeg, at nu vil det ærede Medlem hyde Husmanden 5 à 6 Sk. om Aaret — thi det vil det blive, naar det bliver uddelt til alle Husmændene — til en lille Pægel sammen med sin Nabo en Aftenstund og Kvinden til en lille Kop Kaffe sammen med sin Naboene en Aftenstund. Det vil han, siger jeg, hyde dem til Erstatning for, at han ikke vil hyde dem den Ære og Værdighed, som i et frit borgerligt Samfund som vort tilkommer dem. Jeg kan ikke følge det ærede Medlem, men hvis den høitærede Minister, om end ikke i hele Regjeringens Navn, saa blot i sit eget vil komme med et vel overvejet Forslag, saa vil jeg være med til Udskilligt af det, som her foreligger. Nu skal jeg for mit Bedkommende ikke gjøre Andet end sidde rolig og høre paa, om det ærede Medlems brave, politiske Venner hinsides Sundet, jeg mener paa hin Side i Salen, ville stemme hans Forslag ind paa Finantsloven, og da kunne vi maasse mellem 2den og 3die Behandling forhandle nærmere med den høitærede Minister om Sagen og se at forbedre lidt paa Forslagene, udstemme Et og Andet og saaledes maasse naae et taaleligt Resultat til 3die Behandling; men førend hans politiske Venner her i Salen have bistaaet ham i denne Henseende, vil jeg ikke stemme i denne Sag.

S. C. D. Müller: Jeg glædede mig over, at den høitærede Minister før, da han havde Ordet, førte Debaten over de Forslag, som ere stillede af det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds (Rosfod), ind paa en rolig Betragtning, nemlig at han vilde nærmere overveie Forslagene, og talte om dem uden at underskrive dem alle eller forkaste dem alle. Det forekommer mig nemlig, at mange af de foregaaende ærede Talere have været altfor tilbøielige til at se dem fra et ensidigt Standpunkt, idet derfor kun har staaet enten at tiltræde dem alle eller forkaste dem alle. Min Glæde varede imidlertid kun kort, thi det ærede Medlem, der nys satte sig, som sagde, han vilde tale kort, men som syntes mig at tale længe, (Berg: Det har jeg ikke sagt!) kom igjen ind paa samme Basis, og overfor dette skal jeg nu tillade mig at slaa ind paa den Vej, som forekommer mig at være den funde, nemlig en lille Smule at prøve de enkelte Klasser af disse Forslag, thi de falde jo egentlig i 3 bestemte Klasser. Det første Forslag vedrører Præmier til Husmænd for en bedre Dyrkning af deres Jord. Jeg kunde vel ønske dette Forslag lidt anderledes redigeret; men paa den anden Side er det klart, at det ikke udelukkende henvender sig til Spade dyrkningen, men til enhver fortrinlig Dyrkning af saadanne Huslodder. Den høitærede Minister sagde, at dette Spørgsmaal var reist, længe førend den sidste Bevægelse, og deri har han visseelig Ret. For noget over 20 Aar siden, nemlig dengang Forordningen af 27de Mai 1848 fremkom, blev dette Spørgsmaal om Husmændenes Forhold saa gennemgribende debateret her i Danmark, som noget Forslag nogensinde er blevet det. Dengang blev dette Spørgsmaal om Husmandsloddernes Dyrkning med Spade ogsaa fremdraget som et Hovedpunkt i den Forhandling, der sluttede sig til Sagens samtidige Behandling i Stænderne, og i den berømte Tale, hvori Professor Clausen støttede Husmandsagen i Roskilde-stænder, gjorde han netop gjældende, at denne megen Tale om Bevaring i saadanne Forhold af Kontraktfrihed for Husmænd næsten lod som Ironi, og det er derfor ogsaa i mine